

**DET HÄR ÄR
BOTKYRKA**

**BOTKYRKA
KOMMUN**

Botkyrka kommun nödvattenplan

Gäller perioden 2022- 2026

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Botkyrka kommun nödvattenplan	3
	syfte och mål	3
1.2	Beslut och revidering	3
1.3	Tillgänglighet till Nödvattenplanen	4
2	Definitioner och förkortningar	5
3	Tänkbara scenarier	6
3.1	Scenario 1: Avbrott i hela eller delar av kommunen	6
3.2	Scenario 2: Otjänligt vatten.....	6
3.3	Scenario 3: Vattenbrist	7
4	Prioriterade abonnenter och bedömt vattenbehov	8
4.1	Prioritering av abonnenter	8
4.2	Bedömt vattenbehov.....	9
5	Roller och ansvar	10
5.1	Kommunen.....	10
5.1.1	Kommunledningsförvaltningen	10
5.1.2	Teknik och fastighetsförvaltningen	10
5.1.3	Samtliga förvaltningar	10
5.2	Stockholm Vatten och Avfall	11
5.3	Utövare av samhällsviktiga verksamhet	11
5.4	Ej samhällsviktig verksamhetsutövare, kommunala som privata	11
5.5	Den enskilde kommunmedborgaren.....	11
6	Placering av nödvattenstationer	12
6.1	Generella riktlinjer	12

1 Inledning

Kontaminering, elavbrott och större vattenläckor kan leda till att medborgare och verksamheter i kommunen blir utan rent dricksvatten eller vatten överhuvudtaget. Samhället är mycket sårbart utan tillgång till rent dricksvatten och brist kan bland annat leda till hälso- och produktionsproblem.

Det går inte att förutsäga när en större störning i vattenförsörjningen kommer att inträffa. Det vi med säkerhet vet är att det för eller senare kommer att inträffa och då krävs en plan för hur denna typ av störning ska hanteras.

1.1 Botkyrka kommun nödvattenplan syfte och mål

Nödvattenplanen ska aktiveras vid avbrott i ordinarie dricksvattenförsörjning eller vid bekräftad förorening av dricksvatten. Planen ska utgöra ett stöd vid såväl ett mindre avbrott som när hela eller delar av kommunen drabbas av störning i dricksvattenförsörjningen under en längre tid.

Syftet med denna nödvattenplan är att beskriva de scenarier som utgör grund för kommunens nödvattenplanering, beskriva vilka som kommer att prioriteras vid en händelse och hur mycket vatten som kommer att distribueras.

Syftet är även att klargöra ansvarsområden och arbetsfördelningen mellan ansvariga aktörerna vid en störning i vattenförsörjningen.

Målet är att planen ska utgöra ett stöd för att effektivt kunna hantera en situation med vattenbrist eller störning i Botkyrka kommun ordinarie dricksvattenförsörjning.

1.2 Beslut och revidering

Botkyrka kommun nödvattenplan fastställs av kommunfullmäktige

För att garantera en aktuell nödvattenplan ansvarar Kommunledningsförvaltningen för att en revidering av nödvattenplanen genomförs vid behov eller som minst en gång per mandatperiod.

I revideringsarbetet bör samtliga förvaltningar delta.

1.3 Tillgänglighet till Nödvattenplanen

Nödvattenplanen ska finnas tillgänglig på kommunens hemsida och intranät, tillsammans med övrig dokumentation kring kommunens krisberedskap.

2 Definitioner och förkortningar

Definitioner

Nödvatten	Det dricksvatten som distribueras i samband med att det ordinarie dricksvattendistributionen inte fungerar eller att det är kontaminerat.
Reservvatten	Det vatten som levereras från en alternativ källa eller alternativ huvudledning med distribution via det ordinarie ledningsnätet. I Botkyrka undersöks möjligheten att driftsätta Tullinge vattenverk för detta.
Nödvattenstationer	Den plats dit medborgarna ska gå för att få nödvatten.
Nödvattentankar	Den utrustning som används för att distribuera dricksvatten i en nödvattensituation till nödvattenstationer.

Förkortningar

TiB	Tjänsteperson i beredskap
KiB	Kommunikatör i beredskap
VA	Vatten och avlopp

3 Tänkbara scenarier

Nedan beskrivs de tre scenarier som har varit dimensionerande i arbetet för framtagandet av denna nödvattenplan.

3.1 Scenario 1: Avbrott i hela eller delar av kommunen

I det här scenariot finns det inget tryck i det markförlagda ledningsnätet. Konsumenter har då inget dricksvatten vare sig för konsumtion eller för hygienändamål. Orsaken till detta kan till exempel vara produktionsstörningar på vattenverket eller en större vattenläcka i distributionsnätet.

Ett mindre avbrott

Vid ett mindre avbrott är det främst kommunens ordinarie vatten- och avloppsenhet (VA-enheten) som distribuerar dricksvatten enligt denna nödvattenplan.

Med ett mindre avbrott menas ett kortare (ett par dagar) avbrott som drabbar ett område stort som Vårsta i Botkyrka kommun.

Vid ett mindre avbrott använder VA-enheten ordinarie resurser för att säkerhetsställa att samhällsviktig verksamhet och berörda abonnenter försörjs med nödvatten i tankar vid nödvattenstationer.

Ett större avbrott

Om nödvattensituationen berör fler än vad som ovan anges som ”mindre avbrott” aktiveras central krisledning i kommunen. Det innebär att kommunens samlade resurser kommer att samordnas för att säkerhetsställa att distribution av nödvatten sker enligt denna nödvattenplan.

3.2 Scenario 2: Otjänligt vatten

I det här scenariot har dricksvattnet verifierats som otjänligt med hjälp av analyser.

Det är kommunens VA-huvudman som informerar medborgare och verksamheter om vilket av nedanstående scenarier som har inträffat samt hur medborgare ska hantera situationen med exempelvis kokningsrekommendationer m.m.

Med otjänligt vatten avses att vattnet ej kan användas som dricksvatten eller till livsmedelsberedning. Beroende på typen av förorening finns tre möjliga scenarier.

1. Mikrobiologisk förorening. Genom att koka vattnet kan dricksvattenkvalitet uppnås. Okokt vatten kan användas för dusch, tvätt och för att spola i toaletten.
2. Kemisk förorening utan lukt. Kan till exempel vara att kemikalier har detekterats i dricksvattnet. Vattnet går inte att koka för att uppnå dricksvattenkvalitet. Här kommer resultat från vattenprover vara avgörande för att bedöma om vatten kan användas för dusch, tvätt och för att spola i toaletten.
3. Kemisk förorening med lukt. Kan till exempel vara diesel som kommit in i ledningsnätet. Vattnet går inte att koka för att uppnå dricksvattenkvalitet. På grund av luktproblemen upplever troligen de flesta att vattnet ej är lämpligt att använda för personliga hygienändamål förutom att spola i toaletten.

3.3 Scenario 3: Vattenbrist

Detta kommer troligen var ett eskalerande scenario där mätningar och produktionskapacitet kommer ge indikationer på att dricksvatten håller på att ta slut. I praktiken kommer det finns dricksvatten men medborgarna och verksamheter kommer att behöva vidta åtgärder för att minska konsumtionen av dricksvatten.

Om produktionskapaciteten sjunker så mycket så det inte finns dricksvatten kommer denna nödvattenplan att aktiveras enligt scenario 3.1 ovan.

4 Prioriterade abonnenter och bedömt vattenbehov

En samhällsviktig verksamhet definieras som en samhällsfunktion av sådan betydelse att ett bortfall av, eller en svår störning i funktionen, skulle innebära stor risk eller fara för befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet eller samhällets grundläggande värden.

En samhällsfunktion (exempelvis räddningstjänst) som har till uppgift att hantera en pågående allvarlig händelse eller kris så att skadeverkningarna blir så små som möjligt är också en samhällsviktig verksamhet.

Här bör förtydligas att de privatägda samhällsviktiga verksamheterna i kommunen kommer att prioriteras på samma sätt som de kommunalägda samhällsviktiga verksamheterna.

I prioritering av abonnenter samt bedömningen av vattenbehov har följande dokument utgjort riktlinje:

- Livsmedelverkets: Guide för planering av nödvattenförsörjning (Utgåva 1 – september 2017 ISBN: 978-91-7714-254-6)
- MSB: Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet (MSB1408)
- MSB: Handbok i kommunal krisberedskap: 2. Kommunala verksamheter, dricksvatten (MSB1573)

4.1 Prioritering av abonnenter

Vid ett scenario med störning i vattenförsörjningen i Botkyrka kommun kommer följande typer av samhällsviktiga abonnenter prioriteras:

- Vård- och omsorgsboende¹
- Kriminalvården
- Nödvattenstationer för invånarna

Om resurserna räcker till prioriteras därefter

- Vårdcentraler
- Skola och förskola
- Tandläkare

¹ I detta inkluderas även gruppboende och serviceboende

Gruppboendestäder samt serviceboenden är hänvisade till att själva hämta vatten från nödvattenstationer vid störning. Dock kommer val av geografisk placering av nödvattenstationer göras för att i möjligaste mån minimera avståndet mellan nödvattenstationer och dessa boenden.

Skolor och förskolor kan inte förses med nödvatten i den omfattning att det förser toaletter och hygien. Det innebär att verksamheter kan behöva stänga eller lösa toalett och hygien på annat sätt.

Kommunala verksamheter och privata aktörer som inte är samhällsviktiga bör upprätta egna beredskapsplaner för nödvattenförsörjning vid störning då de i dagsläget inte är prioriterade i denna nödvattenplan.

4.2 Bedömt vattenbehov

För att skapa en bild av vilka mängder dricksvatten det kan handla om vid störning har Livsmedelsverket tagit fram riktlinjer för ett genomsnittligt beräknat vattenbehov enligt följande:

- Första dygnet är behovet för överlevnad beräknat till 3-5 liter vatten per person.
- Dygn 2-3 ökar beräknat behov för viss hygien till 10-15 liter vatten per person och dygn för att klara de allra viktigaste behoven.
- Vid längre avbrott är behovet beräknat till 50-100 liter per person och dygn för att klara sitt basala hushållsbehov.

Dessa riktvärden har varit styrande för Botkyrka kommuns dimensionering av förmågan att distribuera nödvatten.

5 Roller och ansvar

5.1 Kommunen

Kommunen ansvarar för att i möjligaste mån minska konsekvenserna för medborgarna vid en störning i dricksvattenförsörjningen. Denna nödvattenplan är riktlinjen för de proaktiva åtgärder förvaltningarna ska göra för att förbereda sig inför en sådan händelse.

Vid en inträffad händelse sker arbetet med att minska konsekvenserna genom samordning av de åtgärder som berörda förvaltningar genomför vid den specifika händelsen.

5.1.1 Kommunledningsförvaltningen

- Kommunledningsförvaltningen ansvarar för att det ska finnas en nödvattenplan samt för att det ska finnas rutiner för att den ska hållas uppdaterad.

5.1.2 Teknik och fastighetsförvaltningen

- Är sammanhållande för VA-enheten och Driftenheten

5.1.2.1 VA-enheten

- VA-enhet ansvarar för att tillgodose behov av dricksvattenförsörjning genom den allmänna VA-anläggningen.
- VA-enheten ansvarar för att kontrollera dricksvattenkvaliteten.
- VA-enheten ansvarar för att vid behov utfärda rekommendationer för att minska dricksvattenförbrukning

5.1.2.2 Drift-enheten

- Driftenhet ansvarar för att säkerhetsställa att det finns en grundberedskap för nödvattendistribution i kommunen för mindre avbrott enligt kapitel 3.1 ovan
- Driftenheten ansvarar för att kommunicera om akut eller planerade avbrott till berörda abonnenter.

5.1.3 Samtliga förvaltningar

- Respektive förvaltning ansvarar för att informera verksamheter inom sitt verksamhetsområde om hur en störning i vattenförsörjningen kan påverka respektive verksamhet
- Respektive förvaltning ansvarar för att informera och säkerhetsställa att verksamheterna är förberedda för att kunna hantera en nödvattensituation.

5.2 Stockholm Vatten och Avfall

- Ansvarar för att producera dricksvatten enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (2001:30)
- Ansvarar för att leverera dricksvatten till leveranspunkter enligt avtal med kommunen.

5.3 Utövare av samhällsviktiga verksamhet

- Utövare av samhällsviktig verksamhet ansvarar för att reducera vattenförbrukning. Till exempel bör vårdboenden ha en egen plan där bland annat tvättlappar, flaskvatten och handsprit kan finnas på lager för att minska vattenförbrukningen
- Samhällsviktig verksamhetsutövare bör ha förbered rutin och utrustning för att kunna ta emot och lagerhålla den mängd vatten som behövs för verksamheten under minst en dag.
- Alla verksamheter har ett eget ansvar för att skapa alternativa lösningar för sanitet, som exempelvis toalettpolning.

5.4 Ej samhällsviktig verksamhetsutövare, kommunala som privata

- Vid begränsad vattentillgång är ej samhällsviktiga verksamheter skyldiga att reducera sin vattenförbrukning enligt VA-huvudmannens anvisningar,
- Det är verksamhetsutövarens ansvar att vidta proaktiva åtgärder för att minska konsekvenser av ett avbrott i dricksvattenförsörjningen.
- Verksamhetsutövare, som exempelvis livsmedelsproducerande företag och djurhållare, som har behov av kontinuerlig vattentillförsel bör tillse en egen plan för att kunna hantera störningar i dricksvattenförsörjningen.
Exempelvis bör lantbrukare med stora djurbesättningar som ansluter sig till kommunalt VA behålla sin enskilda vattentäkt som reserv.

5.5 Den enskilde kommunmedborgaren

- Ansvara för att ha en eller flera vattendunkar hemma för att underlätta hämtning vid ett dricksvattenavbrott
- Ansvara för att följa kommunens information avseende hämtning av vatten, begränsning av vattenförbrukning, kokningsrekommendationer m.m.
- Ansvar för att skapa alternativa lösningar för sanitet, som exempelvis toalettpolning.

6 Placering av nödvattenstationer

6.1 Generella riktlinjer

Vid en nödvattensituation kommer utplacering av nödvattenstationer ske jämnt fördelat över berörda stadsdelar. Syftet är att förhindra att någon kommundel blir helt utan vatten under en längre tid.

Placering av nödvattenstationer ses över löpande för att uppfylla Livsmedelverkets rekommendationer om placering enligt nedan:

- Dricksvattenabbonenter i tätorter bör ha gångavstånd till en nödvattenstation
- Under vinterhalvåret kan det finnas behov av att nödvattenstationerna antingen placeras inomhus, förses med isolerande skyddshuva eller värmas upp med elektrisk värmematta. Om de placeras inomhus måste de placeras i anslutning till en golvbrunn
- Nödvattenstationer ska vara framkomliga för tankbilar, kranbilar, plogbilar och för konsumenter som kommer med bil för att hämta vatten.
- Nödvattenstationer som står uppställda för att invånarna själva ska kunna hämta vatten lämnas inte alltid ifred. Här kan val av uppställningsplats ha betydelse, och om det kan förmodas att de inte får stå ifred för sabotage bör någon form av vakt eller tillsyn ordnas.
- Nödvattenstationerna ska placeras på en central och upplyst plats.